

KOZAČA *Strix uralensis*

Ural Owl – sighting of a melanistic Ural Owl on October 19th 2000 on Mt. Krim near Ljubljana (C Slovenia) at an altitude of 530 m. The individual was accompanied by a normally pigmented female, which was detected thanks to the agitated calls by Mistle Thrushes *Turdus viscivorus*. In view of the more recently published data from Slovenia, the melanistic Ural Owls are nowadays rather rare. According to the data from the 19th and early 20th centuries, 9% melanistic birds were recorded in the Ural Owl's population of that time (N = 103).

Kozače v Sloveniji pripadajo karpatsko-dinarski populaciji podvrste *Strix uralensis macroura*. Ta je med vsemi podvrstami kozače največja, njena posebnost pa je tudi melanistična oblika, ki se pri drugih podvrstah ne pojavlja [KÖNIG, C., F. WEICK & J. H. BECKING (1999): Owls. Pica Press, Sussex.]. Dne 19.10.2000 sem bil z Daretom Fekonjo na Ljubljanskem vrhu, kjer sva pregledovala gnezdilnice za kozačo in koconogega čuka. Žal v nobeni ni bilo zaznani sledov sov. Dare se je moral zaradi službenih obveznosti posloviti, sam pa sem se šel pregledat še nekaj gnezdilnic na Krim. Ko sem se že odpravljal, sem ob gozdni cesti na nadmorski višini 530 metrov opazil kozačo, ki se je bila ravno splašila in odletela v goščavo. Zanimivo je bilo, da je bila povsem čokoladno rjavo obarvana. Opazoval sem torej melanistično obliko. Sova je bila po moji oceni manjša, zato sem ji pripisal spol samca. Nisem si mogel kaj, da si ne bi zanimivega osebka še поблиže ogledal, zato sem se peš odpravil za njim v gozd. Poskusil sem ga priklicati z oponašanjem kozačinega petja, vendar se je na moje presenečenje namesto samca oglasila samica s hreščecimi klici. Sledil sem oglašanju, pri iskanju sove pa sem si pomagal tudi s poslušanjem razburjenega oglašanja cararjev *Turdus viscivorus*, ki so kozačo odkrili. Po krajšem iskanju sem kakih 40 metrov pred seboj zagledal veliko samico kozače, ki je brezskrbno čepela na veji. Bila je normalno obarvana. Kozači sem nato sledil še kakih 30 minut, ko je letala po gozdu. Dnevna aktivnost, ura je bila okoli 14.00, je za kozačo sicer povsem normalen pojav, še posebej v negnezditvenem obdobju. Vsakič, ko je odletela, so mi jo ponovno pokazali razburjeni cararji, ki so zganjali vik in krik okoli nje. Temno obarvanega samca pa žal nisem več videl. S kozačo sem se v Sloveniji srečal že mnogokrat, vendar je bilo to moje prvo opazovanje melanističnega osebka. O redkosti melanističnih kozač v Sloveniji priča tudi podatek, da sta bila doslej v novejši slovenski ornitološki literaturi objavljena le dva prispevka o opazovanju melanističnih kozač [SENEGAČNIK, K. (1997): Kozača *Strix uralensis*. *Acrocephalus* 18 (84): 158-159; ŠERE, D. (2000): Kozača *Strix uralensis*. *Acrocephalus* 21 (98/99): 94]. Iz starejših podatkov o kozači v Sloveniji [PONEBŠEK, J. (1917): Naše ujede, I. del: Sove. Muzejsko društvo za Kranjsko, Ljubljana] je mogoče razbrati, da je bilo od 103 kozač 9 melanističnih, torej okoli 9%. Kako

pogosti so melanistični osebki v slovenski populaciji kozač, je vprašanje, ki bi ga bilo dobro raziskati. Torej še ena zanimiva tema iz poglavja o kozači v Sloveniji.

Al Vrezec, Pražakova 11, SI-1000 Ljubljana

ČEBELAR *Merops apiaster*

European Bee-eater – 1 above the forest at Ig on May 6th 2000, eight (8) above Črna vas scared away into an alder tree by a low flying cuckoo on May 13th 2000 (Ljubljansko barje, C Slovenia), 50 at Hrvaški brod near Krakovski gozd on August 28th 2000 (S Slovenia)

Dne 6.5.2000 sem obročkal meniščke v umetni gnezdilnici v gozdu nad Igom. Nenadoma sem nad seboj v zraku zaslišal sicer zelo znan glas, ki se v tistem trenutku nikakor ni ujemal z gozdom in njegovo okolico. Kljub trenutni zmedi v mojem "oglaševalnem računalniku" se je čebelar še nekajkrat oglasil in odletel proti vzhodu v smeri Drage. Prav mogoče je, da čebelar ni bil sam, čeprav je bilo slišati eno samo oglašanje. Mislim, da gre v tem primeru pri nas za enega zgodnejših spomladanskih podatkov. V koloniji čebelarjev ob Krakovskem gozdu sem bil 4.5.2000, vendar čebelarjev še ni bilo opaziti. Že 13.5. ob 9.30 sem imel spet priložnost opazovati jato osmih (8) čebelarjev na električni žici ob Ljubljani v Črni vasi na Ljubljanskem barju. V zraku so lovili žuželke in se nato vračali na žice. Ko sem naredil dokumentacijski posnetek čebelarjev na žici, je od nekod v nizkem letu priletela kukavica *Cuculus canorus*. Te plahe in čudovite ptice pa so se kukavice tako prestrašile, da so se poskrile v bližnjo jelšo. Ko so se čebelarji začeli vnovič spreletavati, se je usula ploha in odleteli so proti Ljubljani. To je moje četrto opazovanje čebelarjev na Ljubljanskem barju. Moja jesenska opazovanja teh ptic so še bolj redka, pa vendar sem jih 28.8.2000 opazoval kar petdeset (50) na travniku pri Hrvaškem brodu ob Krakovskem gozdu. Posedali so po grmovju in suhih vejah ter se ob tem tudi prehranjevali. S pomočjo teleskopa sem ugotovil, da gre za odrasle in mladostne osebke.

Dare Šere, Langusova 10, SI-1000 Ljubljana

MALI DETEL *Dendrocopos minor*

Lesser Spotted Woodpecker – first winter record for SE Slovenia, Kuk above Movraž on January 1st 2001

Na novega leta dan smo se z družino odpravili na našo sveto goro – Kuk. Bilo je presenetljivo toplo, pri postanku za malico so iz trave celo skakale kobilice. S seboj sem imel kasetofon s posnetkom žalobne sinice *Parus lugubris*, ki sem ga imel namen predvajati na poti nazaj. Ko sem ga res vklopil, žalobne sinice sicer ni bilo na spregled, pač pa me je prišla pogledat običajna mešana jata – velika sinica, močvirska sinica, dva plavčka, veliko rdečeglavih kraljičkov